

Boekbespreking

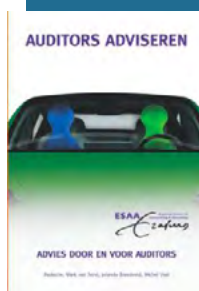
Auditors adviseren, advies door en voor auditors

17 maart 2022

Jean-Jacques Bistervels

De bundel 'Auditors Adviseren'

Noten

Titel Auditors adviseren, advies door en voor auditors

Uitgever en jaar van uitgave ESAA, 2021

ISBN 9789090348537

Auditors Adviseren is een studierapport en uitgave van de ESAA. Diverse aan de ESAA verbonden docenten en deskundigen signaleren dat advisering als competentie en professie nog (te) weinig naar voren komt in de opleidingen tot auditor. Deze bundel beoogt opinies van ervaren en toonaangevende personen uit het wereldje van audit samen te vatten over het onderwerp 'adviseren door auditors'.

Vanuit de regels of de modellen

Een zestiental perspectieven van auteurs passeren de revue in dit studierapport. In het merendeel van de artikelen benaderen de auteurs het onderwerp vanuit hun eigen standpunten, gebaseerd op interpretatie van beroepsregels of eigen meer principiële en inhoudelijke afwegingen. Ronkende kopjes spreken boekdelen. Ik som ze voor een impressie even op:

- Accountantsperspectief: controle en advies zijn onlosmakelijk verbonden
- Internal auditing & advisory: houdt het dan nooit op?!
- Internal audit vroeger en nu: complexiteit en onzekerheid
- Internal auditing & advisory: Wat zegt het IPPF?
- De adviserende internal auditor: overdrijf het collisiongevaar niet...
- De internal auditor als consigliere
- Advisering door de auditor, benaderd vanuit de bedoeling
- Ongeschreven regels: kwestie voor de adviseur én de auditor?
- De auditor: vertrouwen, verantwoording en vaardigheden

- Audit en advies in de context van de publieke sector

Prima perspectieven om als auditor kennis van te nemen. Het lezen van deze bundel geeft je goede inzichten waarmee je verschillende standpunten kunt verweven in je eigen werkwijze.

Modellen

Dan zijn er nog een aantal artikelen die meer vanuit (gedrags-)modellen de rol van de auditor als adviseur belichten. Deze artikelen geven daarmee enigszins wetenschappelijke argumenten voor de invulling van de adviesrol:

- Internal audit & advisory: er is indertijd over nagedacht!
- Betekenisvol auditen en adviseren
- Als audit en advies niet meer te scheiden zijn...

Deze auteurs lichten vanuit de door hen gehanteerde modellen de invulling van de 'adviserende auditor' rol toe, en verklaren of duiden ze. Veelal worden daarbij de bekende kwadrantenmodellen gebruikt, dan wel de bekende expert versus adviseur- typologie.

Empirisch onderzoek

Een artikel van een andere categorie dat ik speciaal in deze boekbespreking wil belichten is 'Audit en advies: wisselen auditors van bril?' Wat mij aansprak is dat dit verslag niet uitgaat van 'wat', 'met' of 'volgens regels en modellen' kan of niet wenselijk is. Het gaat juist uit van wat auditors in de praktijk dan wél doen en belicht dan wat de cijfers laten zien. Dat geeft een interessant inzicht Auditors blijken bij een adviesopdracht namelijk een andere stijl van waarnemen, denken en communiceren te hanteren dan bij een assurance-opdracht. Op zich niet zo vreemd, maar opvallend is dat ze dit onbewust doen.

Twee stromingen

Nu bestaat er natuurlijk binnen de doelgroep, die een grote diversiteit kent, ook een brede meningsvorming over de combinatie van auditors en advisering. Met aan de ene kant binnen de beroepsgroep de externe auditor, en aan de andere kant veelal de interne auditor. Bij die laatste heeft de beroepsorganisatie IIA expliciet ook 'consulting activities' in de definitie van hun beroepsinvulling opgenomen. Ook NOREA heeft natuurlijk 'advies' in haar definitie¹ opgenomen, maar maakt daarbij geen onderscheid naar de interne of externe auditor. Dit onderscheid zie je in een aantal van de bijdragen in de bundel terug, in die zin dat de interne auditor meer vrijheidsgraden zouden moeten worden toegekend ten opzichte van de externe auditor. Zelf zie ik in het veld ook steeds meer auditors die zich melden met de opleidingstitel (bijvoorbeeld EMITA) om vrij advies naast assurance te kunnen verzorgen, in plaats van de titulatuur van de beroepsorganisaties (RA, RE, in iets mindere mate RO). Het kan anderzijds ook slechts met gebrek aan ervaringsjaren te

maken hebben. Maar er is naar mijn indruk momenteel wel meer vraag vanuit de markt naar auditors die juist vanuit de normen, kaders en richtlijnen advies geven dat verder gaat dan 'slechts' het aanhalen, herhalen of verduidelijken van 'de norm'. En vaker wisselen van hun rol in goede afstemming met hun (interne) opdrachtgever.

Conclusie

Is adviseren dan nu problematisch of niet? De auteurs zijn allen betrokken bij de ESAA-opleiding, en signaleren dat audit en advies gelijkwaardig in de opleidingsnaam staan. Dat terwijl advisering in het feitelijke opleidingsprogramma maar beperkt aan de orde komt. Over advisering door de auditor zijn de auteurs het echter duidelijk nog niet eens, alhoewel het merendeel van de auteurs in meer of mindere mate wel een taak voor auditors ziet weggelegd in het verzorgen van advies richting hun opdrachtgevers. Wat in de dagelijkse praktijk daadwerkelijk gebeurt, daar geeft het onderzoek gebaseerd op 'empirische data' ons dan weer mooie inzichten in.

Al met al is het een vlot geschreven bundel die prettig leest door de korte opzet van de artikelen. In enkele pagina's per artikel neemt het je mee in de diverse invalshoeken voor je rol als 'adviserend auditor' ofwel 'trusted advisor'. De verschillende invalshoeken moeten je aanzetten tot reflectie over hoe 'advies' in je praktijk in te passen en af te wegen onder welke omstandigheden het tot zijn recht komt. Ik zou zeggen: pak de bundel er snel bij en lees die op een rustig moment eens door. Het is te veel en gaat te ver om het allemaal in deze boekbespreking samen te vatten. En dat zou de auteurs zelf ook tekort doen.

BRON

¹ Zie ook het NOREA studierapport 'Studie Adviesdiensten' uit 2012.

**Ir. J.E. (Jean-Jacques) Bistervels RE CIA/
CFSA/CCSA CRISC/CDPSE CCP | Senior
Audit Manager bij *Obvion***

Jean-Jacques Bistervels is werkzaam als auditmanager bij Obvion. Hij richt zich daar op IT en operational audits. Na zijn studie Technische Bedrijfskunde aan de TUE is hij zijn carrière bij Ernst & Young gestart als IT-auditor. Hij heeft daarna ruim zeven jaar gewerkt binnen de farmaceutische sector, gevolgd door ruim tien jaar in de financiële sector en kort nog even in de wereld van gemeenten en media & educatieve bedrijven vertoefd. Binnen NOREA is hij actief voor de kennisgroep Software Development en als redacteur voor de IT-auditor.